

El-Beydāwī Tefsirindeki İ'tizālî Tesirlerin Varlığı Üzerine

HARUN ABACI
Sakarya Üniv. İlahiyat Fakültesi
harunabaci@sakarya.edu.tr

Öz

El-Beydāwī tefsiri, yazıldığı tarihten günümüze kadar en çok okunan ve kaynak gösterilen tefsirlerden biri olagelmıştır. Bu tefsirin en önemli referanslarından biri Mu'tezilî kimliğiyle bilinen ez-Zemaḥşerî'nin *el-Keṣṣāf*'ıdır. El-Beydāwī'nin, *el-Keṣṣāf*'ın itizali fikirler içeren kısımlarını ayıkladığı ve itikadî yorum gerektiren durumlarda ise kendi mezhebi olan Eş'arîlik'in görüşlerine müracaat ettiği bilinmektedir. Bununla birlikte el-Beydāwī'nin bu ayıklama sürecinde yeterince titizlik göstermediği ve *el-Keṣṣāf*'ta yer alan bazı *i'tizālî* fikirleri tefsirine taşıdığı yönünde eleştiriler gündeme getirilmiştir. Bu çalışmada el-Beydāwī'nin ve ez-Zemaḥşerî'nin tefsirleri baştan sona mukayese edilmiş ve söz konusu eleştirilerin ne derece gerçeği yansıttığı sorgulanmıştır.

Anahtar kelimeler: el-Beydāwī, ez-Zemaḥşerî, Ehl-i Sünnet, Mu'tezile, *i'tizālî* etkiler

Abstract

A Study on the Traces of the *i'tizālî* Influence in al-Baydāwī's *Tafsīr*

The *Tafsīr* of al-Baydāwī is one of the exegetical works which have been referred and cited most widely since the time of its composition until present day. And one of the most important sources of this work is the *al-Kashshāf* of al-Zamakhsharī, who is known to be in line with the Mu'tazilī thought. However, al-Baydāwī is known to have weeded out in his work the parts containing *i'tizālî* views and resorted to the Sunnī thought concerning the articles of belief. And yet criticisms were leveled against al-Baydāwī to the effect that he was not meticulous enough when weeding out the *i'tizālî* views. This study aims to find out any *i'tizālî* influence in al-Baydāwī's *tafsīr* through reading the exegetical works of both al-Baydāwī and al-Zamakhsharī in a comparative fashion, and to investigate the degree of veracity of these criticisms.

Key words: al-Baydāwī, al-Zamakhsharī, Ahl al-Sunnah, Mu'tazila, *i'tizālî* Influence